

Večernik

Leto III. (X.), šte. 282

Maribor, torek 10. decembra 1929

»JUTRA«

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409
Velja mesečno, prejemani v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din.

Telefon:
Uredn. 440 Uprava 455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglasi po tarifu
Oglase sprejema tudi oglasni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Intervencija Male antante v Budimpešti radi madžarskih reparacij

RUMUNSKI ZUNANJI MINISTER MIRONESCU PRIDE V PRAGO. — ODPOR MADŽARSKE PROTI PLAČEVANJU REPARACIJ DRŽAVAM MALE ANTANTE.

PARIZ, 10. decembra. Rumunski zunanji minister dr. Mironescu bo posetil te dni češkoslovaškega zunanjega ministra dr. Beneša, da konfirira ž njim o taktiki držav Male antante napram Madžarski, ki se z vso odločnostjo brani, da bi plačala reparacije. Mala antanta ima namreč največji interes, da se vprašanje vzhodnih reparacij čimprej in definitivno reši. Negativno stališče Madžarske ogroža države Male antante ne samo kot sosedo temveč tudi kot njene reparacijske upnike. Madžarska se brani plačati, dočim bi morala Češkoslovaška 37 let plačevati takso za »osvobojenje«. Jugoslavija pa bi izgubila vsako leto 80 odstotkov svojih reparacijskih zahtev. O Madžarski pa je znano, da je njen gospodarski položaj zelo ugoden in bi zato prav lahko plačevala svoje obveznosti. Ako ne bo šlo drugače, se bo morala Mala antanta končno pač

poslužiti določb mirovne pogodbe o reparacijah in vseh sredstev, ki so predvidena v ta namen. Kot prvi korak bo sledila intervencija držav Male antante skupno z državami Velike antante pri madžarski vladi.

Budimpešta, 10. decembra. V tukajšnjih političnih krogih je razširjena vest, da so velevlasti že sklenile, da izvrše še tekom tega tedna potom svojih poslaništev pri budimpeštanski vladi diplomatične korake, da se odstranijo težkoče radi plačevanja madžarskih reparacij. Rumunski zunanji minister Mironescu je bil radi tega vprašanja sprejet v Parizu tudi od ministrskega predsednika ter zunanjega ministra Brianda. Pogajanjem Mironesca z Benešem se pripisuje tem večja važnost, ker je uspeh druge haaške konferenice v veliki meri odvisen tudi od ureditve vzhodnih reparacij.

Važna gospodarska konferenca v Beogradu

BEOGRAD, 10. decembra. Danes se je pričela tu konferenca jugoslovanških gospodarskih korporacij, ki bo trajala več dni. V ospredju razprav so predlogi glede revizije obstoječih carinskih tarifov. Izčrpno poročilo o tem vprašanju je podal zastopnik zbornice za trgovino, obrt in industrijo, g. Ivan Mohorič iz Ljubljane. Konferenca se bo bavila tudi z organizacijo industrijske statistike v smislu predloga Društva narodov, kakor tudi z vprašanjem izvozne kontrole za kmetijske pridelke v smislu določil zakona o pospeševanju kmetijstva. Sestavljeni bodo konkretni predlogi, ki bodo potem predloženi pristojnim ministrstvom.

Vladna kriza na Poljskem

VARŠAVA, 10. decembra. Zasedanje senata in poslanske zbornice je odgodeno. Predsednik republike je pričel danes posvetovanja glede sestave nove poljske vlade. V to svrhu sta bila kot prva sprejeta v avdijenci predsednika obeh zbornic.

Turško-italijanski spor

ANGORA, 10. decembra. Zbornica je odobrila med turško in italijansko vlado sklenjeni sporazum, na podlagi katerega je prepuščena odločitev v sporu radi otokov, ležečih med Anatolijo in Dodekanezom, mednarodnemu razsodišču v Haagu.

Italijanski senat

RIM, 10. decembra. Včeraj je bilo otvorjeno zasedanje senata. Ministrski predsednik Mussolini je med dru-

ljen kot primer in priznani cilj meddržavne politike, se bodo lahko vsa vprašanja brez izjeme stavila na razgovor, ko se bo iskala rešitev na podlagi sporazuma in lojalnosti.

gim naznanil zaroko prestolonaslednika Umberta z belgijsko princezino Marijo.

Prihod Osvetnika in Smelega

TIVAT, 10. decembra. V Toulonu zgrajeni naši dve novi podmornici »Osvetnik« in »Smjeli« sta prispeli včeraj zjutraj semkaj. Bili sta sprejeti od občinstva z velikim navdušenjem. Vojaštvo je pozdravilo prihod obeh podmornic z viharnim vzklikom. Ves Tivat je bil v zastavah.

Razkol v nemško-nacionalni stranki

BERLIN, 10. decembra. Razkol v nemško-nacionalni stranki zavzema vedno večje dimenzije. Sledeči vzgledu svojega predsednika, poslanca Hartwiga, je sedaj tudi nemško-nacionalna delavska zveza prijavila svoj izstop iz stranke.

Viharji na Atlantiku

NEWYORK, 10. decembra. Radi silnih viharjev, ki divjajo že več dni nad Atlantikom, so nastale za ladijski promet med Evropo in Ameriko velike ovire in težkoče. Vsi parniki prihajajo z velikimi zamudami. Nemški parnik »Bremen«, ki bi moral prispeti v Newyork danes, se bo zadržal v pristanišču najbrže šele v četrtek.

Roparji na banketu

NEWYORK, 10. decembra. V mestu Brouxu v okolici Newyorka je 7 obo-roženih razbojnikov vdrla v neko restavracijo, v kateri se je vršil banket, prirejen od župana. Razbojniki so s samokresi v rokah prisilili vse goste, da so jim izročili ves denar in dragocenosti. Med izropanimi je tudi župan, ki je moral izročiti napadalcem 2000 dolarjev v gotovini in za 5000 dolarjev raznih dragocenosti. Roparji so ne določanju izročili brez sledu.

Komisija v Derwuschekovi tovarni.

Včeraj popoldne je nenadoma prispela v Derwuschekovo tovarno oblastna komisija, obstoječa iz inspektorja dela inž. Šorlija, sreskega sanitetnega referenta dr. Podlesnika in sreskega načelnika dr. Ipavica. Komisija si je med drugim ogledala delavske barake, da ugotovi, če je tovarnar Derwuschek izvršil zdravstvene predpise glede higijenične ureditve barak, kot je to komisija odredila pred meseci. Komisija je ugotovila, da je tovarnar med tem položil v barakah na tleh deske. Med tem, ko je zasedala komisija v pisarni tovarne, so prišle tja tudi odpuščene delavke in jokaje prosile tovarnarja Derwuscheka, da jih sprejme zopet na delo in izjavile, da v tem slučaju tudi umaknejo svoje tožbe, ki so jih vložile proti njemu za nadure. Tovarnar pa je izjavil v pričlo komisije delavkam: »Ihr habt mich geklagt, ich werde aber das Meine machen« in ni hotel ničesar slišati o zopetnem sprejemu. Delavke so jokaje zopet odšle. Oblastna komisija se je pečala z ugotovitvijo higijenskega stanja barak in po ugotovitvi zadeve ter sklepu zapisnika zopet zapustila tovarno. Med delavstvom vlada umljivo razburjenje radi odpusta tik pred zimo, ki ga je izvršil Derwuschek, ker so ga delavci tožili za izplačilo 50% dodatka za nadure.

Dve lepo uspeli prireditvi v Studencih

je imel tamošnji Sokol. Dne 1. decembra je proslavil narodni praznik. Zamišljen je bil pred vsem za ožji krog sokolske družine in njenih prijateljev. A teh prijateljev je bilo toliko, da je bila prostorna dvorana nabito polna. Dasi je nekaj časa nagajala elektrika, vendar to ni motilo občinstva, ki je poslušalo govor župnega staroste br. dr. Kovačiča o pomenu 1. decembra za našo državo in za Sokolstvo. Njegova izvajanja so bila sprejeta z velikim zadovoljstvom. Po govoru so nastopili člani na bradlji in na drogu; članice pa z letošnjimi vajami za beograjski izlet. Zaključek te male akademije je tvorila težka in naporna »Karmen«. Vsa izvajanja so pokazala lepo izvežbanost, ki se more pridobiti le s trajnim in sistematičnim sokolskim delom v telovadnici. V tem oziru studenški Sokol prednjači marsikaterim tudi močnejšim društvom. — V četrtek večer pa je privabil sv. Miklavž vse svoje številne prijatelje in prijateljice k svojem godu v Sokolski dom. — Miklavžev večer je vsako leto prijeten in domač. Letošnji je pa menda nadkrilil po svojih pripravah in izvedbah vse dosedanje. —

Starost in revščina.

Ob zidu pred koroškimi kolodvorom so našli 80letnega starčka vsega onemoglega in zapuščenega. Sodeč po raznih znakih se je siromaku najbrže omračil um. Ni znal namreč povedati niti kje stanuje, niti kako mu je ime. Ubogega starčka so prepeljali v bolnico.

Radi dekleta.

Ljubezen je pač bolezen in ne pozna nobenih mej. Še hujša pa je vsekakor ljubosumnost, ki je rodila že nešteta zla. Tudi voznik Valentin Majšler ima v svojih ljubezni dva konkurenta, ki sta obenem tudi zelo nevarna. To sta pokazala v noči od včeraj na danes. V zavetju noči sta počakala svojega tekmeča in ga v prepiru ranila z žepnim nožem na desni roki in nogi.

Čisti računi.

»Življenje bi žrtvoval, samo da jo ostrčim.«
»Kako visoko pa ste zavarovani?«

Masaryk o važnih problemih evropske politike

V znani pacifistični reviji »Das Neue Europa« je objavljen te dni interview s predsednikom ČSR Masarykom, ki pozdravlja Briandovo idejo Panevropo. Misel — povdarja Masaryk — da je treba Evropo končno evropizirati in ustvariti evropsko atmosfero, postaja vedno bolj splošno občutenje. Le, če se bomo otresli manj zakotnih političnih omizij in bomo opazovali vsa vprašanja s široke evropske perspektive, se ne bomo izgubili v zagati, ampak bomo našli pot do prave rešitve. To je smisel Briandovega klica po Panevropi, ki sem ga z veseljem pozdravil.

V zvezi s tem je Masaryk zavrnil one, ki trde, da male države pomenijo balkanizacijo Evrope. Male države — trdi Masaryk — gotovo niso ideal, toda Evropa, posebno vzhodna, je enkrat tako ustvarjena, da obstoja iz malih narodov, od katerih nobeden ne bo umrel. Čemu bi neki tudi? Ali nima vsak narod v sebi nekaj lepega in dragocenega? In ali ni možna sinteza med malimi državami in tendencami razširjanja? Gotovo je možna! Ker je pri splošni demokratizaciji tlačenje enega naroda s strani drugega postalo težje mogoče, ne bo zmaga demokratičnega principa tudi najmanjših narodov zadrževala, da ne bi vstopili v interesno skupnost, v federacijo — ako hočete — z velikimi narodi, ki nudijo možnost ekspanzije.

Vprašanja priključitve Avstrije k Nemčiji Masaryk ne smatra akutnim, ampak bolj za romantični preostanek nego za praktično nujnost. Avstrija ima lahko tudi brez priključitve k Nemčiji lepo življenje. Če ima trenutno težave: ali jih nimata tudi Francija in Anglija? Avstrija je specifična pojava, koje ohranitev je za človeštvo koristna; je kulturna dragocenost, koje izguba bi pomenila veliko škodo.

Na donavsko federacijo gleda Masaryk z veliko skepso. Gotovo igrajo tudi še danes naravne vodne poti svojo vlogo, a ne odločilno. Prometne možnosti so se tako razvile, da momentom, kakoršen je ugodna zemljepisna konfiguracija, ne pripisujemo več pomena v prejšnjem smislu. Stati stika dokazuje, da sta uvoz in izvoz med ČSR in Nemčijo, Avstrijo, Anglijo ter Poljsko najživahnejša. Ta vprašanja se bodo v luči Panevropo, ki ni več zelo daleč, popolnoma drugače, pravilnejše reševala.

Res je, Panevropa ne bo ustvarjena čez noč. Najpoprej treba sporazuma med velesilami Francijo, Anglijo, Nemčijo in Italijo, zlasti pa med Francijo in Nemčijo. Ponovno sem že povdarjal, da konflikt med tema državama ni v našem interesu, ampak da moramo nasprotno vse storiti za trajni sporazum obeh teh narodov. Šele potem bo mogoča grupacija malih držav krog velikih narodov. Potem šele bo mogoče govoriti o Panevropi. Šele potem pa tudi, če bo ta zgled postav-

Skrb za valence

NOVI ZAKONI O VZGOJI IN NAŠI VAJENCI. — ČUDNE RAZMERE. — METODE MOJSTROV. — »POKLICNA POSVETOVALNICA« PO-TREBNA?

V nizu velikih reform se je država v novi eri resnične konsolidacije lotila vprašanj, za katere se v dobi političnih bojov ni utegnil brigati nihče. Dobili smo zakon, ki predpisuje enotno telesno vzgojo, pričakujemo moderen zakon o vzgoji šoloobvezne mladine, t. j. šolski zakon in tako bo Jugoslavija kmalu stopila v vrsto onih držav, ki so postavile vzgojo med glavne interese državne uprave.

Med drugimi določbami se nam obeta tudi pravilnik, ki bo točno reguliral šolsko vzgojo mladeničev in mladenk, dokler ne stopijo popolnoma v življenje. In kdo ne bi tega privoščil našim vajencem in vajenkam, ki so danes že glede izbire prepuščeni popolnoma samim sebi, ozir. prilikam in odločitvam staršev. Saj je navadno tako, da ga dajo prvega mojstru, ki ga hoče sprejeti v pouk. Pri tem pa nihče ne gleda na to, ima li deček (ozir. deklica) za svoj prihodnji poklic tudi vse potrebne duševne in telesne zmožnosti ali ne, in nihče se — osobito na deželi — ne ozira na to, je-li dotični mojster tudi sposoben vzgojiti iz dečka pridnega, poštenega in sposobnega pomočnika.

Kdor pozna sedanje tozadevne razmere pri nas, ve, da je baš vajeniško vprašanje potrebno remedure. Zlasti v manjših mestih in trgih so te razmere že kar prepatriahalične. Prvo leto nadomešča vajenec pestunjo, drugo leto služkinjo, tretje leto hlapca in šele četrto leto pride pravzaprav k pouku v delavnico. Obrtno-nadaljevalne šole so ponekod te razmere nekoliko zboljšale, žal je pa še kljub temu marsikje za vajenca slabo preskrbljeno. Kljub temu, da mojstri zahtevajo pri sprejemu višjo izobrazbo, t. j. štiri razrede meščanske šole ali pa najmanj dva razreda, ga v delavnici ali trgovini lasajo, klofutajo vsi od gospodarja preko pomočnikov do starejših vajencev. Ali je potem čudno, če se izven delavnice razdi-ja in pade v najdvomljivjšo družbo... O tem jasno govore sodnijske razprave, ki ponovno razpravljajo o deliktih mladoletnih vajencev in po-

močnikov. Sicer se je stanje prvih povojnih let nekoliko zboljšalo, kljub temu so podeželske vajeniške razmere še vedno nevzdržne.

Z novimi zakoni o vzgoji se bo stanje brezdvomno zboljšalo. Enotno te-lovadno društvo jih bo sigurno privlačilo, dočim jim je preje mojster »iz političnih ozirov« zabranjeval udeležbo pri enem kakor pri drugem. Tudi bodoča doba vojašine bo olajšana in z vsem tem v zvezi bo tudi moralna sila mladeničev pridobila.

Ako se še končno reorganizirajo obrtno-nadaljevalne šole v praktičnem in vzgojnem pravcu, bo tudi s tem storjen mogočen korak naprej.

Končno bo treba še pridobiti gos-pode mojstre, da tudi oni vpošte-vajo duh novega časa, ki zavrača stare vzgojne manire lasanja, kričanja in klofutanja! Saj smo že neštetokrat bili pri brivcih priče silno mučnih prizorov: pomočnik ali mojster s feld-welskim tonom priganja mladega vajenca, če ni dovolj spreten, pa navije tudi druge strune... Prepričan sem, da bi fant storil delo z veseljem, če bi ga »nadrejeni« pozvali vljudno, tako pa je stisnil zobe in v dno duše zapisal dogodek... Morda je nesreča še večja, če je proti lastni volji v službi — kakšna bodočnost bo to?

Tega so se zavedli že pred leti ped-agogi, ki so predlagali v Mariboru — poklicno posredovalni-co. Ideja je že skoraj uspela in znani psiholog dr. Bujas iz Zagreba je v predavanju »Ljudske univerze« podal glavne smernice take institucije. Kom-sijija bi dognala, je-li deček sposo-ben za izbrani poklic in ima li upanje, da si ustvari v dotičnem poklicu ke-daj primerno lastno eksistenco, kate-ri mojster bi bil najprimernejši zanj i. t. d.

Gotovo je, da bo nova državna uprava marsikaj storila za pravilno vzgojo mladine, da bo pa uspeh po-poln, bo pa tudi potrebna privatna in inicijativa v marsikaterih pogle-dih vajeniškega skrbstva. Saj je v ro-kah mladine — bodočnost naroda!

Mariborsko gledališče

REPERTOAR.

Torek, 10. decembra ob 20. uri »Krog s kredom«. Premijera, ab. B.

Sreda, 11. decembra. Zaprt.

Četrtek, 12. decembra ob 20. uri »Krog s kredom« ab. A.

Petek, 15. decembra ob 17. uri »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«. Dijaška predstava. Dijaške cene.

Dijaška predstava v marib. gledališču. Prihodnja dijaška predstava v marib. gledališču se vrši v petek, 13. t. m. ob 17. (5.) uri popoldne. Vprizori se znameniti Cankarjev dramski umotvor »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«. Cene so izredno nizke od Din 7 do 2.

Prva kmečka predstava v mariborskem gledališču.

Da tudi kmetovalci-okoličani lahko proslavijo desetletnico mariborskega gledališča, vprizori Narodno gledališče v Mariboru v nedeljo, 15. t. m. ob 3. pop. prvo kmečko predstavo po najnižjih cenah. Vsi sedeži brez razlike po 5 Din, stojišča po 3 Din. Vprizori se Maeterlinckova pretresljiva drama iz vojnih dni »Stilmond-skega župana«. Naročajte pravočasno vstopnice skupno po dopisnici!

Mariborska Zveza kulturnih društev

nadaljuje sedaj s svojimi spomladni pričeti okrajnimi prosvetnimi dnevi, ki so namenjeni podrobnemu študiju prosvetnih in tudi gospodarskih prilik v posameznih okrajih in s tem obenem poglobitvi prosvetnega dela. Pred dobrim mesecem se je vršil okrajni sestanek v Slov. Bistrici. Minolo soboto pa je ZKD v Mariboru priredila okrajni prosvetni dan v Slovenjgradcu in sicer v okviru zborovanja tam-njšnjega učiteljskega društva v šolskih prostorih osnovne šole. Pri učiteljskem

zborovanju so se reševale razne stanovske zadeve in se je vršilo zanimivo predavanje g. Šol. upravitelja Skale iz Maribora o nekaterih novih pedagoških metodah. Zatem pa sta predsednik ZKD g. Skala in njen tajnik g. Spindler obravnavala vprašanja splošnega prosvetnega dela in njegovih nalog, zlasti pa tudi naloge in cilje ZKD ter stanje prosvete v slovenjgraškem okraju. Določili se je okrajni pododbor ZKD za okraj, ki bo delal v sporazumu s centralnim odborom.

Spomeniki kralja Petra v Čakovcu.

Kakor smo že poročali, se je osnoval pred nekaj meseci v Čakovcu odbor, ki si je nadel nalogo, da postavi spomenik velikemu našemu osvoboditelju, kralju Petru I. Zgled agilnosti tega odbora bi pa lahko služil tudi nam, kajti zbral je v najkrajšem času toliko sredstev, da je postavitev že zagotovljena in bo odkritje že prihodnje leto. Nove spomenike pa dobi-ti tudi mesti Varaždin in Križevci, prvo Grgurja Ninskega, drugi pa St. Radiča.

Nakazila v Luksenburg in Turčijo po poštni položnici.

Poštna hranilnica s svojimi podružnicami je uvedla mednarodni direktni izplačilni promet z Luksenburgom potom čekovnega zavoda v Luksenburgu in direktni izplačilni promet potom turške poslovne banke v Stambul (Banque d'Affaires de Turquie, Stambul). Za ta nakazila veljajo isti pogoji kot za nakazila v ostale države. Podrobna pojasnila glede mednarodnega izplačilnega in virmanskega prometa daje brezplačno podružnica poštne hranilnice v Ljubljani.

Glasbena Matica v Mariboru

priredi dne 16. t. m. ob 20. uri svojim prijateljem, častnim, aktivnim in podpornim članom dobro animiran družabni večer v novo zgrajeni mali dvorani hotela »Črni orek«. Vstop prost in bo vsak gost dobrodošel. Nastopil bo tudi Matični zbor.

Mariborski in dnevni drobiž

Imenovanja pri bančni upravi.

Na predlog finančnega ministra so postavljeni: Franc Marin, davčni kontrolor v Kamniku, za kontrolorja v Ljubljani; Lovrenc Novak, davčni kontrolor, je premeščen iz Radovljice v Ljubljano, davčni kontrolor Josip Starc iz Kamnika v Novo mesto, davčni kontrolor Josip Trtnik iz Litije v Kamnik.

Rumunsko odlikovanje dr. Pivka.

Povodom desetletnice osvobojenja in ujedinjenja vseh Rumunov, je kraljevska rumunska vlada v Bukarešti odlikovala vodstvo Saveza vojniš dobrovoljcev kraljevine Jugoslavije z visokimi odlikovanji. Med drugimi je bil odlikovan tudi g. dr. Ljudevit Pivko, predsednik srezke organizacije vojniš dobrovoljcev v Mariboru z oficirskim redom rumunske zvezde IV. reda. Naše iskrene častitke!

Tovarna cunj pod državnim mostom.

Upravičeno se je zadnjič pritoževal v »Večerniku« prebivalec magdalenskega predmestja nad tem, da je mesto dovolilo tankaj trgovcu Arbeiterju napraviti barak za skladišče cunj, kar povzroča daleč na okrog zdravju škodljiv smrad in prah. Toda mi imamo kar sredi mesta še mnogo hujšo stvar, celo tovarno za predelovanje cunj istega trgovca gosp. Arbeiterja tik pod državnim mostom, ki je začela nedavno obratovati. Prava uganka je, kako sta mogla obrtna oblast in mestni fizikat kaj takega dovoliti. Iz Arbeiterjeve hiše se pod državnim mostom tik pri Veliki kavarni od jutra do večera kadi iz običajnega hišnega dimnika ogaben gost dim in prah se debelo vlega na streho in dviga proti državnemu mostu, kjer je vedno ravno največji promet in zbirališče ljudi, ki čakajo na avtobuse. Mladina, ki na stotine in stotine hiti tam mimo zjutraj v šolo in potem zopet nazaj, vdihava tam ta neznosni smrad in prah iz Arbeiterjeve tovarne cunj. Kaj takega bi gotovo še v srednjem veku ne dovolili postaviti sredi mesta, dandanes pa je to neodpustljiv greh, ko vsako mesto skrbi za higijeno meščanov in žrtvuje ogromno denarja, da odpravlja tozadevno stare grehe. Pri tem pa niti ne govorimo o estetikah, na katero se dandanes že tudi vsako predmestje ozira. Olepševalno društvo se trudi, da bi nam ravno dravsko obrežje olepšalo, napravilo tam promenadne poti, naenkrat pa nam zraste na tem obrežju, tovarna cunj. Pričakujemo, da bo mestna občina zadevo preiskala in poklicani faktorji čimpreje odpravili ta monstrum mesta na kraju, kjer se baje naj zopet postavita dve lepi zgradbi, ki bi bili v kras mesta.

Osebna vest.

G. dr. Adolf Pečovnik, bivši prosvetni inspektor, je prestavljen zopet na gimnazijo.

Eliza, deklica s Kavkaza.

Popolnoma nov svet se razgrinja pred našimi očmi in novo življenje se nam kaže. Na Kavkaz nas prestavi film: Eliza, deklica s Kavkaza. Zopet brez kulis in z originalnimi posnetki kavkaških gora, vasi ob reki Terek. Življenje Čečencev, kavkaškega rodu se nam kaže v vsej svoji realnosti in borbe kavkaških rodov s kozaki. Eliza pa je junakinja iz rodu Čečencev, ki se krvavo maščuje za vse prevaré in nasilnosti kozakov. Opozarjamo na ta izredni film ruske umetnosti, ki zopet žanje hvalo vseh listov. Kdor hoče spoznati Kavkaz in njegove rodove in njih življenje in trpljenje, naj pride v Grajski kino od srede 11. tm. do nedelje 15. tm. Cene običajne. ZKD.

Smrtni udarec kobile.

Pred kratkim smo poročali, da je na znani Kobijevi parni žagi v Bistrici pri Limbušu udarila neka kobila nastavljenca s tako silo, da je moral v bolnico. Včeraj popoldne pa ji ista kobila udarila 27-letnega Josipa Rudolfa iz Loga pri Limbušu s tako silo v desni bok, da se je zgrudil. Ponesrečenica so prepeljali z rešilnim avtom v bolnico, kjer pa je kmalu po prevozu — izdihnil.

Na požarnem objektu v Večinjski ulici,

kjer je v noči od nedelje na ponedeljek izbruhnil požar na podstrešju, se je davi zopet pojavil ogenj. Okrog 7. zjutraj je odbrzel na kraj nesreče oddelek mariborskih gasilcev, ki je udušil teči pod na objektu.

Nemškutarjenje po deželi.

V Mariboru tarnate, a nič boljši ni na deželi. Po preobratu je kazalo, da bo nemškutarjenja konec, a od leta do leta je hujši. To opazi lahko vsakdo, ki potuje po naših mestecih, trgih in večjih krajih. Večinoma smo sami krivi, ker vsilujemo nasprotnikom palico, s katero nas tepe, palico v obliki dobrega zaslužka. Sicer pa dobivajo naši nasprotniki moralno in gmo-tno podporo iz tujine bolj nego pred vojno. Nemškutarjski trgovci, obrtniki, industrijci uspevajo in bi uspevali, četudi bi se jim mi ne vsiljevali, medtem ko se naši klaverno preživljajo in lezejo vedno globlje v prepad. Proti pomoči iz tujine, proti Judeževim grošem, nimamo protisredstva, pač pa bi si lahko sami pomagali vsaj toliko, da bi naše ljudi podpirali, ali: naše krčme so »pregmaj«, naši pekli ne pečejo tako dobrega kruha kakor nemškutarjski, našemu rokodelcu se že na videz pozna, da nič ne zna, čeprav preplačamo onemu slab izdelek... Ne očitam tega nezavednim, tu imam v mislih nabražene ljudi, ki naj bi dajali dober zgled, ki naj bi se posluževali materiščine vselej in povsod, posebno kadar se tiče gmo-tnih strani, ne pa da lomita trgovca in stranka ogabni kuheljajč, ki sta mogoče oboja iz Prekije ali s Pohorja. — Mesto da bi se bilo očistilo obmeine kraje nezanesljivih ljudi, jih je pustilo strankarstvo na svojih mestih. Vsaj vpokojencem naj bi se nasvetovalo, da bi se naselili v zaledje, če jih že ne moremo prisiliti, da bi opustili svoje nemškutarjenje. — Nemškutarjskih potnikov je vse polno; celo »zavedni« Slovenci jim gredo na lim in se pogajajo z njimi v blaženi nemščini. Neodpustljiv greh pa je, da kupujemo laške izdelke: tella Madona, Estratto di pomodoro... in da se nahajajo taki »artikli« celo v izložbah! Tudi »zavedne slovenske« firme zaposlujejo nemške potnike in celo žide in jim imenitno plačajo. Tedaj tudi na deželi skrbimo, da poneha nemškutarjenje. Bo pač treba z imeni na dan! — Potnik. —

Za jesen in zimo KARO čevlji. VI.

Pozor obiskovalci kina!

Prvi veliki originalni japonski film

V SENCI JOSIVARE

Drama, kakršne še niste videli!

Višek filmske umetniške igre!

Pride 11. dec. v kinu „Union“

Svinjski sejem v Mariboru.

Na svinjski sejem, ki se je vršil dne 6. t. m., je bilo pripeljanih 265, prodanih pa je bilo 193 svinj. Cene so bile sledeče: 5—6 tednov stari prašiči 90—100 Din, 7—9 tednov 150—200, 3—4 mesece 350—400, 5—7 mesecev 450—500, 8—10 mesecev 650—850, 1 leto stari 1.000—1.400, 1 kg žive teže 10—12,50, 1 kg mrtve teže 17—18 Din. —

V škai vreloga luga

se je vsedla 5-letna Valerina Komelj in Magdalenske ulice. Deklica je pri tem dobila tako težke opekline, da se jo morali prepeljati v bolnico.

Vojaški begunec.

Jerneju Beletu ne diši niti delo niti vojaška suknja. Slednjo je slekel in dal slovo vojaški službi. Oblasti so ga sicer zasledovale, a zaman. Sedaj pa se je malopridnež končno le ujel v past. Odpeljal je namreč svojemu gospodarju na deželi voziček in ga je mariborska policija zasačila v mestu. Čakajo ga seveda še velike neprijetnosti. —

Udruženje rezervnih oficirja i ratnika,

pododbor Maribor,

poziva svoje članstvo, da se udeleži odhodnice komandanta 45. pp. in predsednika Oblastne streljačke družine polkovnika g. Čedomira Stanojlovića, ki se bo vršila v sredo, dne 11. t. m. ob 21. uri v mali dvorani Narodnega doma. — 3215

Oblastna streljačka družina v Mariboru pozivlja svoje članstvo, da se udeleži odhodnice komandanta 45. pp. in predsednika Oblastne streljačke družine polkovnika g. Čedo Stanojlovića, ki se bo vršila v sredo, dne 11. t. m. ob 21. uri v mali dvorani Narodnega doma. — Podpredsednik. — 3216

Novejša in najnovejša odkritja

HARMONIČNI RAZVOJ OD SUMERIJEV DO DANES. — NEREŠENE SKRIVNOSTI.

V ospredju zanimanja raziskovalcev najstarejše človeške kulturne zgodovine stojijo danes brez dvoma izkopine v mezopotamskem prestarem mestu Ur. Nenadoma in skoraj nepričakovano je bila tam odkrita zagonetka, ki je zgodovinarje mučila dolga desetletja in lahko bi rekli celo stoletja. Šlo je namreč za vprašanje, ali so bili Semiti, h katerim so pripadali Izraelci, Asirci, Babilonci in po daljnem pokolenju tudi stari Egipčani in Arabci, prvotni prebivalci Male Azije in ali so svojo kulturo razvili sami iz sebe. Prvotno je bilo to naziranje zelo močno, toda sčasoma je bolj in bolj prodiralo spoznanje, da so v Mezopotamiji živeli po prej drugi kulturni narodi, katerih kultura je bila samonikla in mnogo starejša kakor poznejša semitska in tudi egipčanska.

Novejša in najnovejša dognanja, posebno ko se je posrečilo razvozlati klinopise in jezik, so pa nedvomno dokazala, da so bili Sumerijci tisto ljudstvo, ki je živel ob Evfratu in Tigrisu dolga stoletja in nemara tisočletja pred Semiti. Prejšnja izkopavanja drugod in sedanja v Ur so pokazala, da je ta narod bil najstarejši doslej poznani kulturni narod človeštva, katerega kultura sega nazaj v davne dobe pred 6000 in 7000 leti. Toda ta raziskavanja so obenem ugotovila, da tudi Sumerijci niso bili tam naseljeni vedno in da tudi svoje kulture niso razvili šele tam, ampak so jo prinesli s seboj. Od kod? Tega vsa raziskovanja niso mogla dognati. Le po jeziku Sumerijcev bi se dalo sklepati, da niso bili v nikakršni sorodstveni zvezi s poznejšimi Semiti in da so prišli najbrže iz osrednje Azije, dočim so Semiti (Izraelci, Feničani, Asirci, Babilonci, Egipčani, Arabci) prišli po najnovejših ugotovitvah mnogo pozneje iz osrednje vzhodne Afrike (sedanje Abesinije) ter se naselili po severni Afriki in Mali Aziji. In tudi oni so svojo kulturo prinesli že s seboj.

Sumerijci, tedaj najstarejši znani kulturni narod, so naseljevali današnjo Mezopotamijo v Mali Aziji, kjer so imeli več držav, velika mesta, ceste, urejeno trgovino in obrt, umetnost in znanost. Najpomembnejša njihova mesta (že več tisočletij v razvalinah) so bila: Ur, Kiš, Lagaš,

Uruk, Izin, Larzam itd., njihovi vladarji pa so se imenovali: Gudea, Urmina, Entemena, Urukagina, Urbau, Namalni itd. Najstarejši znani vladar Sumerijcev je bil prvooimenjeni Gudea, ki je vladal krog leta 4000 pr. Kr., torej pred skoraj 6600 leti. Prvi semitski vladar pa se je imenoval Zargon I. in je vladal krog l. 3800 pr. Kr. Za vladanja sumerijskega kralja Gudea se je posebno razvila osobito umetnost, pred vsem plastika, o čemer pričajo nešteti kipi in spomeniki, ki so bili izkopani v mestih Ur, Lagaš, Kiš itd. Kamenite skale za te kipe in spomenike, kakor tudi deloma za zgradbe so dovažali iz kamnolomov, ki so ležali po večsto kilometrov daleč, kar priča, da so bili tudi v prometu veliki mojstri. Ko so deželo zavzeli semitski narodi, so Sumerijci izginili. Ali so se spojili z došlimi ljudstvi ali so izumrli ali se izselili, tega doslej ni bilo mogoče ugotoviti. Verjetno je, da so polagoma sprejeli jezik svojih zavojevalcev in se z njimi pretopili v nov narod Asircev in Babiloncev.

Toda bolj kakor vse drugo so zanimiva ta odkritja zaradi tega, ker nam pričajo, da razvoj stare človeške kulture ni bil deljen na posamezne samonikle pojave, ampak je bil v harmonični zvezi z enotnim razvojem. Kulturo Sumerijcev so sprejeli Asirci in Babilonci, kulturo teh Egipčani in potem Feničani, od katerih je najbrže kakor tudi od Egipčanov, prešla na stare Grke in Rimljane in še potem s posredovanjem krščanstva na današnjo Evropo in ostali svet. Tako ima naša današnja kultura svoj posredni izvor v kulturi prastarih Sumerijcev! Zanima nas pa seveda tudi vprašanje, od kod so dobili svojo kulturo Sumerijci? Kakor smo videli, so kot precej visoko kulturni narod prispeli že v Mezopotamijo. Iz tega tedaj sledi, da so sami izšli že iz kulturnega, še starejšega kulturnega območja. Kje je bilo središče te kulture. Lje njihova prejšnja domovina? Ali so jo ustvarili sami v tej prvotni domovini ali so jo sprejeli od drugega, še starejšega kulturnega naroda, ki je živel pred 10.000 in več leti? Tako daleč naša dosedanja znanost še ni mogla prodreti in je sploh veliko vprašanje ali bo kdaj mogla.

Eskimi so Francozi?

SENZACIONALNA TRDITEV DANSKEGA UČENJAKA.

Dozdaj še nobenemu učenjaku ni uspelo, rešiti problem, kateri rasi pripadajo Eskimi in odkod pravzaprav izvirajo. Mnogo pa so se bavili že doslej s tem vprašanjem razni danski učenjaki, med njimi tudi ugledni prof. Ehlers, ki je znan po svojih trditvah, da so n. pr. Norvežani pravzaprav Danci, dočim zopet drugi celo trde, da so Danci pravzaprav — Francozi. Sedaj pa se je pojavil znani raziskovalec Grönland, Kunt Rasmussen, ki postavlja vprašanje, da-li niso Eskimi francoski emigranti. In sicer ne emigranti iz časa Hugonotov v 16. stoletju ali plemiči, ki so morali bežati iz domovine koncem 18. stoletja za časa velike revolucije. Rasmussen je prepričan, da ne, ampak je zagrabil še veliko globlje, v dobo trogloditov, ko so še »Francozi« stanovali v špiljah pri Monstieru, Madelaine in Les Eyzen. Tam jim morda ni ugajalo, morda so jih napotili tudi kakšni razlogi geogenetične narave, skratka: predzgodovinsko prebivalstvo južne Francije se je izselilo deloma na sever na daljni o-ok »Thule«. Ta »Thule« je — zdi se — bil takrat še pravi »Grönland«, otok, pokrit z bujnim zelenjem. Bile so tam baje tudi palme in drugi atributi tropske flore. Pozneje so vse te krasote izginile, ime »Grönland« pa ni nič drugega nego sleparija, s katero je Erih »Randi« (t. j. rdeči) privabil tja izselence. Izselili so se torej tja nezadovoljneži kamenite dobe, ki jim ni ugajala paliolitska Francija, hoteč o-čuvati tradicije svojih dedov in trdo neandertalsko lobanjo, kamnito kopje in sobove oglodane kosti. Pretekla so tisočletja, ne da bi svet vedel, odkod izhajajo ti ljudje. Tudi oni sami so pozabili na svo-

je poreklo. No in sedaj se je pojavil na obzorju učenjak, ki bo razjasnil pravo stanje stvari in razkril Eskimom skrivnost njih porekla. Seveda je vprašanje, če se bodo drugi znanstveniki s to hipotezo strinjali.

Nenavadno plačilo

Znana pariška igralka Maud Loti je presenetila te dni svoje številne prijatelje in znance z novo veselo anekdoto. Pred dnevi se je z avtom odpeljala k svoji šivilji. Ko je izstopila, je pomolila šoferju bankovec za tisoč frankov. Števec pa je kazal samo 5.50 franka in šofer vrh tega ni mogel zmenjati denarja. Igralka Maud, ki je imela samo 5 frankov drobiža, jih je izročila šoferju s pripombo:

»Imam samo 5 frankov, moje ime je Maud Loti. Stopite bližje!«

V tem hipu je že pritegnila šoferja k sebi in ga poljubila na obe lici. Presenečeni šofer, ki je pripovedoval vso stvar kasneje nekemu pariškemu novinarju, je izjavil končno:

»Tako sijajno plačilo še nisem dobil nikdar v življenju!«

Na policiji.

Jože je prišel na policijo, da bi se prijavil. Žalibog, prišel je prepozno. Službojoči uradnik je že oblekel plašč in bil pripravljen, da odide. Obrnil se je na njega, da bi zvedel, kedaj bo urad odpri naslednjega dne. Uradnik je napravil strogi uradni obraz in mu je odgovoril: »Pojasnila se dajejo samo v uradnih urah.« In zaorl je sobo in odšel.

Kot radiotelegrafist na skrajnem severu

Poveljnik Karske ekspedicije na ledolomcu »Krasin« je prejel v iztočnem Barentovem morju nekega dne v letošnjem letu sledečo radio-brzobjavko: »Poveljnik radiopostaje Meresale, Spanov, težko obolel na skorbutu. Nujno potrebno je, vzeti ga na ladjo, ki ima zdravnika in sveže sočivje. V imenu življenja tega človeka Vas prosimo, hitite na pomoč. Naše ladje ne morejo tja radi ledu.«

Ledolomilec »Krasin« je takoj usmeril vožnjo proti Maresalu in v 6 dneh prispel tja. V osamljeni ledeni puščavi so se že oddaleč opazili vrhovi ogromne antene, ki je bila vez s kulturnim svetom. Radiotelegrafist Spanov je bil res težko bolan, vendar pa ni hotel zapustiti postaje, kjer bi po pogodbi moral ostati še dva meseca. Skupaj z njim ste bili na postaji še dve osebi: kuhar in opazovalec. Tretji je zapustil postajo na skrivaj, ko je tudi obolel na skorbutu. Spanov je sklenil, vzdržati še dva meseca in svojo dolžnost do kraja izpolniti. Mornarji s »Krasina« so mu pustili košaro oranž in limon, več škatelj kondenziranega mleka, vrečo sočivja, nekaj sladkorja, kave, krompirja, slanine in svežega masla, kolikor mu je bilo potrebno za dva meseca. Potem je pa »Krasin« zapustil osamljeno postajo.

Življenje ljudi na posameznih radiopostajah na skrajnem severu ni prijetno. Stotine kilometrov oddaljeni od vsakega stika s kulturnim svetom, izpostavljeni mnogim neprijetnostim, v malih vlažnih in umazanih bajtah vrše svojo težko dolžnost. Zgodi se, da nekateri ostane tam po dve do tri leta. Običajno so pa po pol leta, potem se pa povrnejo domu. Mnoge pa premaga želja po zaslužku, ki je tam nekoliko večji (250 rubljev), mnoge zopet pustolovski nagon, ker pričakujejo, da bodo tam na severu doživeli kaj izredno novega. Življenje v teh postajah pa je skrajno monotono, ves čas samo sneg, led, megla in brezkraina puščava. Le tuintam kak severni medved, lisica, jelen ali kakšna druga severna žival moti to monotonost. V letu dni morda pride mimo postaje nekaj ladij, ribiških in drugih. — Dolžnost radio-telegrafistov pa je, da javljajo posameznim postajam v večjih lukah o vremenskih prilikah v njihovem kraju in o gibanju ledu, ker je to potrebno radi prometa parobrodov v Severnem morju.

Anekdote o vladarjih

Katarina II., slavna ruska vladarica, je bila znana po svoji dobrotljivosti in obzirnosti napram svojim služabnikom. Nekeč se je pogovarjala z njimi o mrazu. Ker je hotela zvedeti, koliko stopinj mraza je, je poklicala starejšega gospoda, ki se je bolj odlikoval po vdanosti kot sposobnosti in mu naročila, naj pogleda v predsobi, ali je termometer padel ali ne. In ta se je vrnil z odgovorom: »Vaše Veličanstvo, termometer visi še vedno na steni!«

Ko je Ludvik XIII. francoski na nekem plesu, užaljen, da so se gosti bolj zanimali za Richelieu kot za njega, pri odhodu pustil temu, da je šel naprej, je vzel Richelieu v roke bakljo in rekel: »Le na ta način mi je dovoljeno, da grem lahko pred Vami, Veličanstvo!«

Cesar Franc I. je šel nekeč po hodniku mimo grajske kuhinje. Srečal je dvornega slugo, ki je imel pod plaščem ribo, katero je skušal skriti, a je bilo videti rep. Cesar ga je smehljar se ustavil in mu rekel: »Prihodnjič morate obleči daljši plašč, ali pa si omisliti manjšo ribo!«

Ludvik XIV., ki je bil silno prežet od božjega poslanstva, je rekel nekeč svojim dvornikom: »Kralji imajo svojo oblast od Boga. In ako komu od vas ukažem, da mora skočiti v vodo, mora izvršiti to brez obotavljanja.«

Na te kraljeve besede je grof Guise takoj vstal in hotel iti ven.

»Kam?« je zaklical kralj.

»Grem se učiti plavati, Veličanstvo!«

Pri zdravniku.

Zdravnik: »Predvsem se morate čuvati vsakega razburjenja.«

Bolnik: »Gospod doktor, pomislite na to kadar mi boste poslali svoj račun!«

Sport

Za veliko mednarodno zimskosportno prireditvev

na terenu Bled-Bohinj je v dal Jugoslaven ski zimskosportni Savez lične spominske znake, ki jih dobe klubi pri Savezu — sportniki pa pri svojih klubih, odnosno v Ljubljani pri ft. Gorec in Magdič. Znak je prav okusno izdelan. Cena je Din 10. Dolžnost vsakega sportnika je, da si ga nabavi in s tem podpre našo največjo mednarodno zimsko prireditvev.

Hašk prvak ZNP.

Po odigranju V. kola prvenstvenega tekmovanja v Zagrebu se je HAŠK zasedel 1. mesto. 2. Concordia, 3. Gradjanski, 4. Victoria, 5. Sokol, 6. Sparta, 7. Železničar, 8. Croatia.

Stanje nogometnega prvenstvenega tekmovanja v Beogradu.

1. BSK, 2. Jugoslavija, 3. Soko, 4. Jedinstvo, 5. Obilič, 6. Busk, 7. Grafičar.

Glavna skupščina ILS v Zagrebu.

V soboto se je vršila v Zagrebu VII. redna glavna skupščina jugoslavenskega lalkoatletskega saveza. Zastopani so bili skoraj vsi člani in je bil izvoljen naslednji novi odbor: Predsednik g. Ugrinič; podpredsednika: gg. Grund (Marathon, Zagreb), polkovnik Knežević (Beograd); tajnik I. g. Frančič (Marathon), tajnik II g. Podarubsky (Hašk), teh. referent g. Dobrin (Concordia), blagajnik g. Kohn (Makabi) odborniki gg. Kovačič, Pucek, Rittig, Petričić, (vsi Hašk, Zagreb) Novak (Gradjanski) Macanovič, dr. Peleš, Gašpar (vsi Concordia,) Teleski (Pančevački SK) kap. Vizjak (Mirija, Ljubljana) Schneller (Atena, Ljubljana) Sancin (ASK Primorje) Spahič (BSK, Stefanovič (Soko), Spasojevič (Jugoslavija), Ing. Koudelka (Železničar, Maribor).

Tekmovanje za Davis-pokal 1930.

Termini za odigranje tekem za Davison pokal so naslednji: prvo kolo mora biti končano do 6. maja, drugo do 18. maja, tretje do 9. junija in četrto do 20. junija. Odločilno tekmo v evropski coni se odigra med 11. in 13. julijem. Finale med ameriškimi in evropskim zmagovalcem se bo vršilo od 25. do 27. julija v Parizu.

Male sportne vesti.

V olimpijskem stadionu v Amsterdamu se je zadnji nedeljo vršila meddržavna tekma Holandska-Belgija 1:0 (1:0), praški hockey-klub je igral na Dunaju proti Wiener Eislaufvereinu 2:4 (1:1, 0:3, 0:1) avstrijski hockey-team je zmagal v Barceloni proti F. C. Allround 4:1 (3:0). Plavači praške Sparte so zmagali v Nürnbergu proti FC Nürnberg 55:29.

Najzanesljivejše.

Starejša dama je vstopila v avto in dejala šoferju:

»Prosim vas, zelo počasi in previdno. Ako me zdravo iztovorite pred kolodvorom, dobite sto dinarjev napitnine.«

»Sto dinarjev, milostljiva gospa? Dovolite, da vam nekaj svetujem, — pojdi-mo peš!«

Mlekarica.

»Koliko mleka Vam da Vaša krava?« je vprašal gospod mlekarico.

»Osem litrov.«

»In koliko litrov prodate?«

»Deset litrov.«

Obtoženec z gorjačo.

Sodnik: »Zakaj pa ste prinesli s seboj na razpravo gorjačo?«

Obtoženec: »Na povabilu je bilo vendar zapisano, da moram za obrambo skrbeti sam.«

Oče in sin.

Oče: »Zakaj si bil po pouku zopet zaprt v šoli.«

Janez: »Ker nisem vedel, kje leže Azori.«

Oče: »Bedak, pazi prihodnjič bolje, kam položiš svoje stvari!«

Na dobrodelni prireditvi.

»Ali boste kupili vstopnico za našo dobrodelno prireditvev?«

»V kakšne svrhe pa je določen čisti dobiček?«

»Za kritje primanjkljaja od naše lanske dobrodelne prireditvev.«

Mihael Zevaco

Beneška ljubimca

Zgledinski roman iz starih Benetk 236

»Da,« je dejal Altieri kratko in jasno. Generalni kapitan je bil obdarjen s tisto fizično hrabrostjo, ki izvira iz dolge vaje »borožnega in bojnega življenja.

V prvem hipu se je res prestrašil.

Zdaj pa, ko je bil gotov, da ne bo presenečen in da ima opravka samo z dvema nasprotnikoma, je veljal ves napor njegovega duha vprašanju, kako bi se ubranil in srečno izvedel borbo, ki jo je slutil naprej.

»Že precej dolgo iščeva drug drugega,« je dejal ter se sovražno izzivajoče zarežal.

»Nisem vas iskal, Altieri,« je rekel Roland.

»Če bi vas bil iskal, bi vas bil našel že zdavnaj, kakor sem našel vašega prijatelja Bemba in orodje vašega zločina, Imperijo.«

Altieri se je zdrznil.

»Toda, ker ste tu,« je nadaljeval Roland. »se mi ne zdi odveč, povedati vam nekatere svoje misli...«

»Tako je! Pomeniva se torej, preden se pokoljeva. Saj vidim, da kar umirate od želje, umoriti me, in tudi jaz moram priznati, da bi vam razparal treh brez bogve kakšnega sočutja.«

»Ničesar se nimava pomeniti, Altieri; motite se. Hočem vam samo povedati, kar mislim.«

»Naj bo. Govorite...!«

Oba moža, ki sta njuni duši — da govorimo z Aretinovimi besedami — kar rjuli od srda, sta govorila takorekoč popolnoma mirno.

Altieri je sedel v svojem naslonjaču, bodalo v roki, oko na preži, opazujoč zdaj Rolanda, zdaj vrata, da bi zapazil o pravem času, ako vdere Skalabrino.

Roland je stal pred njim brez orožja. Povzel je:

»Altieri, ali se spominjate večera moje zaročke?«

Altieri je jezno stresel glavo in dejal:

»Ne, ne spominjam se.«

»A jaz se spominjam. Pristonili ste k meni. Pristrčno ste mi segli v roko in rekli: 'Bodite srečni, Roland Kandiano...' Tako ste storili, tako ste govorili. Pol ure nato ste me dali aretirati.«

Roland je premolknil.

Rdečica mu je zalila obraz; žile na čelu so se napele. Nadaljeval je:

»Tako ste se iznebili sovražnega prijatelja. Vidite, Altieri, dolga leta sem nosil v spominu besedo, ki ste mi jo rekli takrat, ko ste mi segli v roko. In dolgo sem ugibal, kakšne pasme ste pravzaprav... Za viteškega vas nisem mogel smatrati, ker niste imeli poguma, da bi se bili iznebili tekmeča z mečem v roki.«

Altieri je hotel besno vzplamteti.

»Poslušajte me mirno, ker govorim tudi jaz mirno... Torej — vojak niste bili, kljub svoji suk-nji. Mislim sem že tudi, da imate dušo razbojnika v svojih prsih; a to ni mogoče, kajti razbojnik bi me bil zaklal, vi pa si niste upali... Vprašal sem se nazadnje, ali niste nemara berič? Toda videl sem, da ste nižji od beriča, kajti berič bi me bil aretirali ali vsaj skušal aretirati, roke pa mi ne bi bil podal.«

»Satan!« je zarjul Altieri. »To je bila tvoja zadnja psovka.«

Obenem je hotel vstati, da plane na Kandiana. Toda preden se je mogel ganiti, hitreje od misli, ga je prijel Roland za roke in ga pritisnil nazaj na stol, da je sedel kakor v železnih kleščah.

Počasi ga je izpustil.

»Rekel sem vam, da poslušajte mirno,« je povzel. »Saj bom kmalu gotov. Torej, vitez niste bili, razbojnik tudi ne, berič tudi ne. In to, kar ste storili nocoj, ta napad štirih na enega, mi dokazuje z vso jasnostjo, da se nisem motil, ko sem vas po treznem preudarku postavil med strahopetce.«

Altieri se je kar stresel ob tej psovki, ni pa poizkusil novega napada.

Samo odgovoril je z glasom, ki je drhtel od gneva:

»Strahopetec ste vi, ki ste tukaj močnejši!«

Roland je skomignil.

»Saj sva sama v tej sobi; vi imate bodalo v roki, jaz pa ne; moje tiči tam zunaj v srcu vašega prijatelja Kastručija.«

Tako govoreč je Roland prekrižal roke.

Altieri je vstal, trepetaje, blede kakor mrtvec, in dvignil roko.

Rolandovo življenje je viselo na lasu.

Toda on se ni ganil; z mrzlim zaničevanjem je zrl Altieriju v obraz.

Generalni kapitan je nenadoma besno zalučal bodalo od sebe.

»Saj sem vedel, da si ne boste upali. Bojite se.«

»Lažeš!« je zarenčal generalni kapitan.

»Bojite se. Zavedate se, da če me zabodete, ne uide te mojemu tovarišu.«

»Satan!« je zarjul Altieri.

»To je vse, kar sem vam hotel povedati, Altieri: vi niste navaden strahopetec, nego živa, vte-lešena strahopetnost sama. Ravnal bom torej z vami, kakor se ravna s strahopetci, ki se jih pošten človek niti ne dotakne, kaj šele, da bi jih ubil. Imam vas v svoji oblasti: idite, Altieri, darujem vam življenje.«

»Tega se boste kesali,« je viknil Altieri.

»Ne, kajti vi ste strahopetec; ničesar ne morete proti meni; najsi imate še toliko svobode, niti jutri, niti čez mesec, niti čez leto dni se ne boste upali meriti se z menoj, ker ste bojazljivi. Idite, Altieri: ne bom se vznemirjal zaradi vas v bodoče, kakor se nisem vznemirjal doslej; vi ne eks-

stirate, vi ste strahopetec... Idite, idite.«

Roland je odprl vrata.

Videl je Skalabrino, ki je čakal, in mu dejal:

»Pusti to človeško kunjstvo; ne, Skalabrino, niti klobute mu ne daj.«

»Pusti strahopetca. Pomiloščam ga.«

Altieri je sopesel s težavo.

Obilen znoj mu je curljal po čelu.

Živci so mu trepetali v krčih skrajne besnosti. Zdaj je poznal sramoto vseh sramot.

Obrnil se je proti vratom, opotekaje se, oči zalite s krvjo; in se sukal okrog trupel Kastručija in Gilberta; nato se je umaknil z očitno grozo.

»Vidiš, Skalabrino,« je dejal Roland, »da si ne upa stopiti čez trupel teh dveh mož, ki sta bila dvoje zveri, a ne strahopetca.«

»Vidiš, tako strahopeten je, da ne more prenesti pogleda na smrt. Kaj vendar čaka, da ne odide, ko mu darujem življenje.«

Altieri je hripavo zarjul.

V brezumnem skoku je planil preko trupel.

Trenotek nato je bil na vrtu.

Roland je šel za njim.

Spremil ga je do vrat.

In ko je stopil generalni kapitan čez prag, je rekel Roland:

»Ne zapiraj, ne zapiraj, Skalabrino; pusti vsa vrata odklenjena. Vsaka opreznost proti strahopetcu bi bila sramotna. Pusti ga, darujem mu življenje...«

Altieri je zbežal, sramote pijan, slep od gneva in tako pobit, tako drhteč, da je spotoma vzkliknil od groze in vprašal samega sebe:

»Oh, ali sem res postal strahopetec!«

XVII.

Dandolo v beg.

Od dneva, ko je Peter Aretino prinesel portret Rolanda Kandiana v palačo Altieri, je živel Leonorin oče še bolj samotarsko, kakor prej.

Čutil je, da je pretrgana vsaka vez med hčerjo in med njim in da je za vedno uničena otroška ljubezen Leonore.

Tudi v njem samem so bili odnehali vsi močni nagibi, ki so ga prej podpirali in ga storili zločinca. Nič več častihleplja.

Benetke so ga navdajale z mržnjo in grozo.

Mislil je le na to, kako bi preživel ostanek svojega življenja v kakem skritem kotičku, kjer bi pozabil preteklost in vse drugo, tudi lastno hčer in lastno ime, ime Dandolo, ki ga je tiščalo k tlom s svojo starodavno veličino.

Bližanje dogodkov, ki se jih je bal, ga je navdajalo s trepetom. Zarota, kateri je prej sam pripadal, je bila pripravljena, da izbruhne; Altieri bo brezdvomno kmalu dož in hči bo prebivala v doževski palači.

Kaj bo z njim, ko napoči vse to!

Mali oglasi, ki služijo v poslovne in socialne namene občinstva; vsaka beseda 30 p, najmanjši znesek Din 5.—

Mali oglasi

Zenitve, dopisovanje in oglaševanje ali reklamnega značaja; vsaka beseda 50 p, najmanjši znesek Din 10.—

Dve močni postelji

z žičnim vložkom na prodaj, Trstenjakova ulica 2, Melje, pritičje, desno.

3209

Sprejem dva gospoda

na hrano in stanovanje. Pobreška c. 11, Magdalenski trg.

3191

Gramofon in 7 novih plošč

poceni za oddati, Magdalenska 33 I.

3208

Sobo srednje velikosti,

I. nadstropje, novo slikano, električna luč, oddam eni osebi prazno ali opremljeno. Stritarjeva ulica 5. —

3180

Edison Bell Penkala d. d. Zagreb

Gramofoni
in
gramofonske plošče

znamke Edison Bell Penkala,
His Masters Voice
Columbia

2157

Tudi na dolgoročno odplačila na obroke!
Zahtevajte brezplačne cenike!

Samoprodaja:

Jos. Martinz
Maribor
Gospodarska ulica 18

Vse vrste pletenin, po meri,

ženske obleke, ruske puloverje, veste za otroke in odrasle ter vsa popravila v to stroko spadajoča, izvršuje strojna pletarna: Javornik, Vojašniška 2, Maribor. 3134

Gramoz za cesto

več sto metrov poceni na prodaj, Maribor, Smetanova ulica. 3181

Nepremočljive golzerje

dobite poceni v »Brzopodplati«, Tattenbachova ulica 14. 3091

Snežne čevlje,

vulkanizira najceneje in najhitreje »Brzopodplata«, Tattenbachova ul. 14. 3092

Prazna soba za pisarno,

prostorna in zračna v bližini glavnega kolodvora se išče. Pismene ponudbe s ceno na upravo »Večernika« pod »Soba za pisarno«. 3205

Sobo

z vso oskrbo oddam po nizki ceni. — Aleksandrova c. 51 I, dvorišče. 3214

Vulkanizacija

avtogumija, galoš in snežnih čevljev sprejema Franc Terbut, Glavni trg 4. 3213

Kolesarji pozor!

Zima je tu! Prihaja čas, ko bo treba oddati vaše kolo v popolno oskrbo in shrambo čez zimo.

V istem času se vam nudi prilika, da daste vaše kolo temeljito popraviti. Generalno popravilo z emaljirano na 180 stopinj vročine potom električne peči, poniklanje ter temeljito očiščenje in brušenje vseh krogličnih ležajev, tako, da postane kolo z malimi izdatki zopet novo. Zadostuje dopisnica, da pridem po kolo na dom. Priporočam se mehanična delavnica Justin Gustinčič, Maribor, Tattenbachova ulica 14, nasproti Narodnega doma. 3009

Zavesa, mrežaste in klekljane čipke,

posteljna pregrinjala, damsko perilo senčnike, vezenine, monograme naročite najceneje pri Olgi Kosér, Ciril-Metodova 12, desno. 483

Fotografiram vse!

Portreti, brzosliske, industrija, sport. Najnovejši aparati in svetlobne naprave. Novo urejen fotoatelj. Fotomeyer, Gosposka 39. 2286

Največjo izbiro vsakovrstnih slikanic in mladinskih knjig
priporoča

Tiskovna zadruga v Mariboru, Aleksandrova cesta števil. 13

Izdaja Konzorcij »Jutra« v Ljubljani: predstavnik izdajatelja in urednik: Fran Brozovič v Mariboru, Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstavnik Stanko Detela v Mariboru.